

УДК 141.7:172.3

ТОЛЕРАНТНІСТЬ І КСЕНОФОБІЯ ЯК ФОРМИ СПІВІСНУВАННЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Студ. М.М. Проскурка, гр. БВ-1-16

Науковий керівник доц. О.І. Хромова

Київський національний університет технологій та дизайну

Численні терористичні акти, що захлиснули сьогодні не тільки так звані «країни третього світу», але й європейські та північноамериканські розвинені країни, свідчать про розповсюдженість та небезпеку в сучасному світі такого явища як ксенофобія, а разом з тим, про необхідність виховання у людей толерантного ставлення до представників інших рас, національностей, соціальних спільнот та конфесій. Це безпосередньо стосується і України, яка теж є багатонаціональною і багатоконфесійною країною. Разом з цим, сьогодні ми можемо констатувати, що в державі практично не приділяється увага пропаганді цінностей мультикультуралізму в рамках системи державної середньої та вищої освіти, існують і інші проблеми. Так, за останні три роки у зв'язку з подіями на сході України, погіршенням економічної ситуації та ускладненням ситуації політичної ми все частіше можемо спостерігати саме прояви ксенофобії, нетерпимості та ворожого ставлення до Інших і в нашому суспільстві. Отже, дослідження проблем толерантності та ксенофобії як протилежних форм співіснування в сучасному світі стають дедалі актуальними.

Мета роботи – проаналізувати дві протилежні форми співіснування в сучасному світі – толерантність і ксенофобію.

Об'єктами дослідження є толерантність і ксенофобія. **Предмет** дослідження – визначення, переваги (якщо такі є) та небезпеки толерантності та ксенофобії як діаметрально протилежних форм сприйняття Іншого.

Термін «толерантність» означає терпіння, але сьогодні це перш за все – прийняття, без схвалення або агресивного засудження. Це «право на інакшість» та визнання цього права іншими людьми. Важко знайти сьогодні поняття, з яким проводили би таку кількість маніпуляцій, ставлячи людину в доволі цікаве становище. Ми маємо справу з діапазоном сприйняття толерантності від радикально негативного до безумовно позитивного. Толерантність як слабкість і покора, «всеприйняття», або толерантність як активна життєва позиція самодостатньої думаної людини. Такий спектр відношень лежить перед нами, і з нього можна вибрати будь-який відтінок.

Щоб максимально добре собі уявляти, що таке толерантність, потрібно хоча б мигцем розглянути її протилежність – ксенофобію. Незважаючи на етимологію останнього слова, це не стільки боязнь чужого, скільки категоричне неприйняття чужого. Толерантність у сучасному світі в ідеалі, передбачає відсутність ксенофобії, мирне співіснування та розвиток різних народів.

Слово «ксенофобія» з грецької мови перекладається як «боязнь незнайомих». Мислення ксенофоба відрізняється чітким поділом на «своїх» і «чужих». Ксенофобія – страх перед чужими, сторонніми. Вона може включати: етнофобію, антисемітизм, мігрантофобію, націоналізм, дискримінацію, нетерпимість. Небезпека міжетнічної, міжконфесійної, соціально-економічної, політичної нетерпимості зростає разом із активністю екстремістських рухів, які розпалюють ненависть та соціальні конфлікти.

Варто знати, що ксенофобія властива практично всім живим істотам, це природний механізм, направлений на захист свого виду, генофонду, а в людському аспекті – нації. До тих пір, поки нація і культура зберігає себе, поки йде здоровий обмін

цінностями, що взаємно збагачує обидві (або більше) сторони, толерантність повинна стояти на сторожі такого обміну.

Доречи, цей пункт – один із важливих моментів для провокацій. Тому лише людина думаючи, аналізуючи отримані знання, зможе відійти від простої тези «ксенофобія – це природно» і дійти до висновків про цінності людської культури, мораль та етичність, еволюцію людського суспільства тощо.

Отже, що є толерантність і чому вона як життєва позиція і форма співіснування з іншими людьми має протистояти проявам ксенофобії та екстремізму в сучасному суспільстві? Перш за все, толерантність – активна життєва і соціальна позиція, направлена на гармонізацію суспільства і стосунків в умовах неоднорідності расової, культурної, соціальної. Метою толерантності є співіснування на взаємовигідних умовах. Співіснування, коли всім учасникам стосунків комфортно.

Толерантність починається зсередини. Людина, що приймає себе у світі – повноцінна. Вона не буде компенсувати власну неповноцінність приниженням інших за будь-якими їх якостями. Сьогодні в основі різних провокацій лежить підміна понять. Толерантністю називають явище, яке найпростіше назвати сленговим словом «терплячка». Для багатьох людей толерантність асоціюється з терпінням утисків, принижень і навіть агресії по відношенню до тебе. Але суттю толерантності є вміння ставитися до інших незалежно від їх: раси, нації, релігії, мови, гендерної приналежності, статі, сексуальної орієнтації, політичних вподобань тощо, визнавати їх право бути іншими, не схожими на нас.

Толерантність – це можливість взаємодії між людьми поза контекстом їх вроджених властивостей і якостей, які вони не можуть змінити. Це визнання того, що ці властивості та якості не є центральними для визначення того, якою є ця людина, що саме вона робить, на що здатна, як її сприймати.

Серед відомих миротворців та тих, хто започатковував засади толерантності - Лев Толстой, Махатма Ганді, Мартин Бубер, Альберт Ейнштейн, Нілс Бор і Андрій Сахаров, Лев Виготський, Альберт Швейцар, Януш Корчак, Соломон Міхоелс та інші. Їх діяльність – приклад толерантності, поваги, миротворчих позицій, що рухають людською історією. Сьогодні майже всі країни Європи та Америки є неоднорідними, багатонаціональними. Тому і постає проблема толерантності як найбільш адекватної форми співіснування в мультикультурному світі. Адже ксенофобія в сучасному світі є дуже розвиненою та проявляється в різного роду дискримінаціях, а також в чисельних міжетнічних, расових, конфесіональних конфліктах. Вона є небезпечною, оскільки врешті решт часто призводить до фізичного знищення опонентів. Однак і потурання вседозволеності, що спирається на «толерантність» теж є небезпекою, з якою стикаються сучасні суспільства.

Висновок. На державному рівні соціально-економічний розвиток країни багато в чому залежить від успішного формування культури перемовин, мистецтва пошуку компромісів, продуктивної конкуренції між різними фінансово-промисловими групами, сферами малого й середнього бізнесу в умовах модернізації економіки. Толерантність тут – прагматична норма, соціально та економічно обумовлена, за допомогою якої формується баланс між інтересами конкуруючих сторін.

З точки зору соціальності толерантність – чи не єдина умова співіснування різних людей, можливість отримувати і віддавати досвід, ділитись новим і вчитись. Консолідація суспільства сприяє зростанню поваги до соціальних та загальнолюдських цінностей, повазі до світових культур тощо.

Ключові поняття: толерантність, ксенофобія, суспільство, людина.